

2018. január 1-jétől meghatározott feltételek mellett kivételes rokkantsági ellátást igényelhetnek azok a megváltozott munkaképességű emberek, akik a rokkantsági ellátáshoz nem rendelkeznek elegendő biztosított idővel. A MEOSZ üdvözi az intézkedést, azonban az erőfeszítései ellenére - a jogszabályi rendelkezések folytán – még mindig akadnak olyanok, akik továbbra sem lesznek jogosultak a juttatásra, mert a kevesebb biztosított idővel sem rendelkeznek a törvény által meghatározott időszakban. Mindemellett az összeg is igen csekély. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a kivételes rokkantsági ellátás - valamennyi feltétel meglétekor is - csak különös méltánylást érdemlő körülmények esetén mérlegelési jogkörben hozott döntés alapján jár. Ráadásul csak az éves költségvetési törvényben meghatározott keret erejéig ítélt meg.

A kivételes rokkantsági ellátás folyósításának időtartama, nem számít bele az előzetes biztosított időbe. Így ha az érintett az ellátás ideje alatt nem tud dolgozni, illetve további biztosítási időt szerezni, úgy nem válik jogosulttá a rokkantsági ellátásra.

A jogalkotó 2018. január 1-jétől vezette be a kivételes rokkantsági ellátást azzal a céllal, hogy azok a megváltozott munkaképességű emberek is élhessenek a rokkantsági ellátás lehetőségével, akik - a jogszabály által megkívánt előzetes biztosítási idő (5 éven belül legalább 1095, 10 éven belül legalább 2555, 15 éven belül legalább 3650 nap) hiányában – korábban arra nem voltak jogosultak.

Ki lehet kivételes rokkantsági ellátásra jogosult?

A Magyarország 2018. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2017. évi LXXII. törvény értelmében a kivételes rokkantsági ellátást az a megváltozott munkaképességű személy veheti igénybe, akinek a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján az egészségi állapota 50 százalékos vagy kisebb mértékű,

- a) akinek a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján a rehabilitációja nem javasolt, vagy rehabilitálható, de a kivételes rokkantsági ellátás iránti kérelem benyújtásának időpontjában az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig hátralevő időtartam az 5 évet nem haladja meg,
- b) akinek a megváltozott munkaképességű személyek ellátása iránti kérelmét az előzetes biztosítási idő hiánya miatt elutasították és e döntés - melyben foglaltak szerint az érintett rendelkezik a szükséges biztosítási idő legalább felével - véglegessé vált,
- c) aki keresőtevékenységet nem végez és
- d) aki rendszeres pénzellátásban nem részesül.

Miután a jogalkotó feltételül szabta, hogy az ellátást csak azok igényelhetik, akiknek

legfeljebb 50 %-os egészségkárosodásuk van, így biztosan nem lehetnek jogosultak erre a juttatásra a B1 komplex minősítéssel rendelkezők, illetve az öregségi nyugdíjkorhatárt öt éven belül betöltő B2 kategóriába sorolt megváltozott munkaképességű emberek sem.

Fontos tudni, hogy a kivételes rokkantsági ellátás – valamennyi feltétel meglétekor is - csupán különös méltánylást érdemlő körülmények esetén, mérlegelési jogkörben hozott döntés alapján jár. A mérlegelés során előnyben kell részesíteni azt az igénylőt, aki rendelkezik a szükséges biztosítási idő 90 %-ával. Továbbá, figyelembe kell venni az érintett egészségkárosodásának a komplex minősítésben rögzített mértékét, előzetes biztosítási idejének tartamát, jövedelmi helyzetét, illetve az általa hivatkozott különös méltánylást érdemlő körülményeket. Mindez összességében szerepet játszik abban, hogy az igénylő megkapja-e a kivételes rokkantsági ellátást, vagy sem. Ráadásul az ellátás csak az éves költségvetési törvényben meghatározott keret erejéig ítélt meg.

A költségvetési törvény által a kivételes rokkantsági ellátás megállapítására meghatározott keretösszeg megosztásáról a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter dönt, aki erről a tárgyévvel megelőző év november 30-áig értesíti a rehabilitációs hatóság vezetőjét.

Az ellátás mértéke

A kivételes rokkantsági ellátás mértéke a rokkantsági ellátás minimum összegének 65 %-a, ami jóval kevesebb, mint az az összeg, ami az érintettet a feltételek teljesülése esetén a besorolása szerinti rokkantsági ellátásként megilletné.

Például, 2018-ban az a megváltozott munkaképességű személy, aki öt éven belül eléri az öregségi nyugdíjkorhatárt, és a komplex minősítés szerint rehabilitálható, (C1 kategória), illetve az, aki egészségi állapota miatt tartós foglalkoztatási rehabilitációt igényel (C2 kategória) havonta minimum 44.500,- Ft rokkantsági ellátásra lenne jogosult. A kivételes rokkantsági ellátásuk ugyanakkor a jogszabálynak megfelelően csak 28.925,- Ft, lehet. Azok a megváltozott munkaképességű emberek, akik orvos-szakmai szempontból önellátásra képesek, kizárólag folyamatos támogatással foglalkoztathatók (D kategória) rokkantsági ellátásként havi minimum 49.445,- Ft kaphatnak, míg a kivételes rokkantsági ellátás összege ennek megfelelően 32.140,- Ft lenne. Az önellátásra nem, vagy csak segítséggel képes megváltozott munkaképességű személyek (E kategória) esetében a rokkantsági ellátás összege minimum 54.390,- Ft, míg a kivételes rokkantsági ellátás összege 35.355,- Ft.

Az igénylés menete, határidők, az eljárás lefolytatása

A kivételes rokkantsági ellátást – a rokkantsági ellátáshoz hasonlóan - írásban, az erre rendszeresített nyomtatványon lehet igényelni, amit az érintett személy lakó, illetve tartózkodási helye szerint illetékes Megyei Kormányhivatal Megyeszékhely szerinti Járási Hivatalánál (a fővárosban és Pest megyében élők esetében Budapest Főváros Kormányhivatal III. kerületi Járási Hivatalánál) kell benyújtani.

Az igény benyújtására a törvény szigorú határidőt szab meg. Nagyon fontos, hogy a kivételes rokkantsági ellátást csak az előzetes biztosítási idő hiánya miatti elutasító döntés véglegessé (korábbi szóhasználat szerinti jogerőssé) válását követő 6 hónapon belül lehet benyújtani.

Más a helyzet ugyanakkor, ha a rokkantsági ellátás iránti igényt a biztosított idő hiánya miatt még 2018. január 1-je előtt jogerőre emelkedett határozattal utasították el. Ez esetben a kivételes rokkantsági ellátást 2018. december 31-ig lehet igényelni.

Az igénybejelentés során nyilatkozni kell azokról a különös méltánylást igénylő körülményekről is, amelyek alapján az érintett a kivételes rokkantsági ellátás megállapítását kéri. Amennyiben lehetséges, úgy ezek meglétét iratokkal is igazolni kell.

A kivételes rokkantsági ellátást a - fent felsorolt - jogosultsági feltételek bekövetkezésétől, de legkorábban a kérelem benyújtásának napjától lehet megállapítani. Ezért is célszerű a kivételes rokkantsági ellátás iránti igényt rögtön, a biztosítási idő hiánya miatti elutasító döntés véglegessé válása után előterjeszteni.

A kivételes rokkantsági ellátás ügyében hozott határozat ellen közigazgatási úton nem lehet jogorvoslással élni, sőt a döntés bírósági felülvizsgálata is csak semmisségi ok esetén kezdeményezhető. Semmisségi ok lehet például, ha az ellátásról döntő hatóság mellőzte a szakhatóság kötelező közreműködését, vagy döntését úgy hozta meg, hogy figyelmen kívül hagyta a szakhatóság állásfoglalását. Semmisségi ok lehet az is, ha a döntés tartalma ellentétes a közigazgatási bíróság adott ügyben hozott határozatával.

A semmisségi okok kivételével más esetben tehát nem lehet kérni a határozat bírósági felülvizsgálatát. Így például a bíróság nem vizsgálhatja felül azt, hogy a hatóság megfelelően alkalmazta-e a mérlegelési szempontokat az adott ügy elbírálása során.

Ugyanakkor, ha az igényt kizárólag azért utasították el, mert a kivételes rokkantsági ellátásra szánt költségvetési keret az adott évben kimerült, a kérelmet a következő évben újból elő lehet terjeszteni.

A kivételes rokkantsági ellátás folyósításának időtartama, nem számít bele az előzetes biztosítási időbe. Így ha az érintett az ellátás ideje alatt nem tud dolgozni, illetve további biztosítási időt szerezni, úgy nem válik jogosulttá a rokkantsági ellátásra.

Gulyásné dr. Bölkény Ágota